

**NỘI DUNG HỌC TẬP TRỰC TUYẾN – NGỮ VĂN 6
(TUẦN 5 – TUẦN 6 – TUẦN 7)**

CHỦ ĐỀ 7 : GIA ĐÌNH THƯƠNG YÊU

ĐỌC + THỰC HÀNH TIẾNG VIỆT (7T)					VIẾT (2T)	NÓI – NGHE (2T)	ÔN TẬP (1T)
<i>Đọc văn bản (3t)</i>		<i>Đọc kết nối chủ điểm (1t)</i>	<i>Thực hành tiếng Việt (1.5t)</i>	<i>Viết ngắn (0.5t)</i>	<i>Đọc mở rộng theo thể loại (1t)</i>	<i>Viết đoạn văn (khoảng 400 chữ)</i>	<i>Thảo luận nhóm nhỏ về một vấn đề cần đề cập</i>
Những cánh buồm	Mây và sóng	Chị sẽ gọi em bằng tên	Từ đa nghĩa và từ đồng âm	Viết đoạn văn khoảng 200 chữ, tưởng tượng mình là người con trong “ <i>Những cánh buồm</i> ”, chia sẻ với mọi người về “những bến bờ” mà “cánh buồm trắng” của em sẽ đến.	Con là...	<i>ghi lại cảm xúc về một bài thơ</i>	<i>có giải pháp thống nhất</i>

KIẾN THỨC NGỮ VĂN

Tri thức đọc hiểu

Thơ thuộc loại tác phẩm trữ tình, thiên về diễn tả tình cảm, cảm xúc của nhà thơ. Thơ có hình thức cấu tạo đặc biệt. Thơ cách luật có quy tắc nhất định về số câu, số chữ, gieo vần,... Thơ tự do thì không như vậy. Bài thơ tự do có thể liền mạch hoặc chia thành các khổ thơ. Số dòng trong một khổ thơ và số chữ trong một dòng cũng không theo quy tắc.

Yếu tố miêu tả và tự sự trong thơ làm cho bài thơ thêm gợi tả, hấp dẫn. Yếu tố miêu tả góp phần làm rõ đặc điểm, tính chất của sự vật, hiện tượng. Yếu tố tự sự được dùng để thuật lại sự việc, câu chuyện khi cần. Cả hai yếu tố đều làm cho việc thể hiện tình cảm, cảm xúc trong thơ thêm sâu sắc, độc đáo.

Ngôn ngữ thơ hàm súc, giàu nhạc điệu, hình ảnh. Qua đó, người viết thể hiện những rung động, suy tư của chính mình. Tìm hiểu một bài thơ cũng là tìm hiểu những tình cảm, cảm xúc mà người viết gửi gắm qua ngôn ngữ thơ.

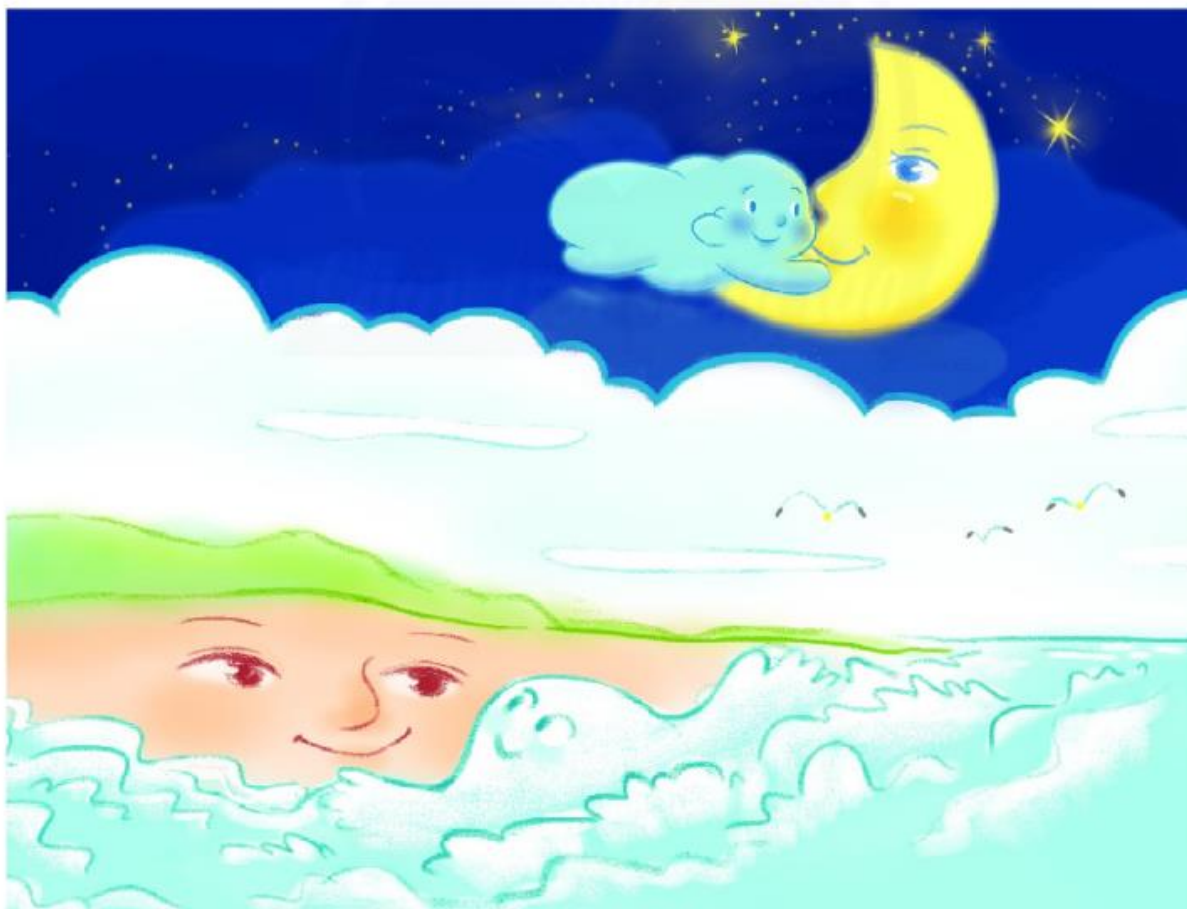
NHỮNG CÁNH BUỒM

Suy ngẫm và phân hồi

1. Những dấu hiệu nào giúp em nhận biết *Những cánh buồm* là một bài thơ?
2. Theo em, bài thơ này có điểm gì độc đáo? Nét độc đáo ấy được thể hiện qua những từ ngữ, hình ảnh, biện pháp tu từ nào?
3. Bài thơ có chứa các yếu tố miêu tả và tự sự hay không? Nếu có, em hãy chỉ ra và phân tích tác dụng của các yếu tố đó.
4. Tình cảm hai cha con dành cho nhau được thể hiện như thế nào trong bài thơ? Điều ấy gợi cho em suy nghĩ gì về tình cảm gia đình?
5. Em nhận xét như thế nào về tình cảm, cảm xúc của tác giả thể hiện qua bài thơ?

MÂY VÀ SÓNG

★ Suy ngẫm và phản hồi

1. Những dấu hiệu nào giúp em nhận biết *Mây và sóng* là một bài thơ?
2. Kẻ bảng sau vào vở và điền các thông tin phù hợp, sau đó, trao đổi với bạn:

Ấn tượng của em về bài thơ	Những hình ảnh, biện pháp tu từ gợi cho em ấn tượng	Ý kiến của bạn em
.....		
.....		

3. Hãy phác hoạ (bằng lời hoặc bằng tranh) những hình dung của em khi đọc bài thơ và chia sẻ với các bạn.
4. Hãy nhận xét về cách tác giả sử dụng các yếu tố tự sự và miêu tả trong bài thơ?
5. Em có cảm nhận gì về tình cảm của tác giả? Những chi tiết nào trong bài thơ khiến em có cảm nhận đó?
6. Những trò chơi mà em bé nghĩ ra và cách em mô tả trò chơi này thể hiện tình cảm với mẹ như thế nào? Điều đó gợi cho em suy nghĩ gì về tình cảm giữa những người thân trong gia đình?

ĐỌC KẾT NỐI CHỦ ĐIỂM

CHỊ SẼ GỌI EM BẰNG TÊN

Suy nghĩ và phản hồi

1. Vì sao người chị trong câu chuyện lại có thái độ lạnh lùng và ghét em trai mình?
2. Điều gì đã mở ra một khởi đầu mới cho mối quan hệ của hai chị em?
3. Vì sao người chị lại khóc?
4. Qua câu chuyện trên, em học được cách cư xử với những người thân trong gia đình như thế nào?

Tri thức tiếng Việt

Từ đa nghĩa và từ đồng âm

Từ đa nghĩa là từ có nhiều nghĩa, trong đó có nghĩa gốc và nghĩa chuyển. Nghĩa gốc là nghĩa xuất hiện trước, làm cơ sở để hình thành các nghĩa khác. Nghĩa chuyển là nghĩa được hình thành trên cơ sở nghĩa gốc.

Ví dụ: Từ “đi” trong hai ví dụ sau là từ đa nghĩa:

- Hai cha con bước đi₁ trên cát.
- Xe đi₂ chậm rì.

“Đi₁” là nghĩa gốc chỉ hành động của người hay động vật tự di chuyển bằng những động tác liên tiếp của chân. “Đi₂” là nghĩa chuyển chỉ hoạt động di chuyển của phương tiện vận tải trên một bề mặt.

Từ đồng âm là những từ giống nhau về âm thanh nhưng nghĩa khác nhau, không liên quan gì với nhau.

Ví dụ: Từ “tiếng” trong hai ví dụ sau là hai từ đồng âm khác nghĩa:

- Lời của con hay tiếng₁ sóng thâm thì.
- Một tiếng₂ nữa con sẽ về đến nhà.

“Tiếng₁” là từ chỉ âm thanh phát ra từ một sự vật, đối tượng. “Tiếng₂” là từ chỉ thời gian một giờ đồng hồ.

Từ đồng âm đôi khi được sử dụng để tạo ra những cách nói độc đáo.

Ví dụ: Con ngựa đá con ngựa đá.

THỰC HÀNH TIẾNG VIỆT

1. Đọc các câu sau:

– Sau trận mưa đêm rả rích

Cát càng mịn, biển càng trong.

– Trong lớp này, Lan là học sinh giỏi nhất.

a. Giải thích nghĩa của mỗi từ “trong” ở hai ví dụ trên.

b. Nghĩa của các từ “trong” ở hai ví dụ trên có liên quan với nhau không?

c. Từ “trong” ở hai ví dụ trên là hai từ đồng âm hay một từ đa nghĩa?

2. Đọc các từ ngữ “cánh bướm”, “cánh chim”, “cánh cửa”, “cánh tay” và thực hiện các yêu cầu:

a. Giải thích nghĩa của từ “cánh” trong các từ ngữ trên.

b. Từ “cánh” trong các ví dụ trên là một từ đa nghĩa hay các từ đồng âm. Dựa trên cơ sở nào để xác định như vậy?

3. Tìm hai từ chỉ bộ phận cơ thể người và kể ra một số trường hợp chuyển nghĩa của chúng.

4. Đọc câu đố và thực hiện các yêu cầu sau:

Trùng trục như con bò thui,

Chín đầu, chín mắt, chín đuôi, chín mình.

a. Câu đố này đố về con gì?

b. Dựa vào hiểu biết về hiện tượng đa nghĩa và đồng âm, chỉ ra điểm thú vị trong câu đố trên.

5. Tìm một số ví dụ về việc hiện tượng đồng âm được sử dụng để tạo ra những cách nói độc đáo.

6. Đọc đoạn thơ sau:

Con bỗng lắc tay cha khẽ hỏi:

“Cha ơi!

Sao xa kia chỉ thấy nước thấy trời

Không thấy nhà, không thấy cây, không thấy người ở đó?”

Cha mỉm cười xoa đầu con nhỏ:

“Theo cánh bướm đi mãi đến nơi xa,

Sẽ có cây, có cửa, có nhà,

Vẫn là đất nước của ta,

Ở nơi đó cha chưa hề đi đến.”

(Hoàng Trung Thông, *Những cánh bướm*)

- a. Chỉ ra các biện pháp tu từ được sử dụng.
- b. Nêu tác dụng của các biện pháp tu từ ấy.

7. Đọc lại bài thơ *Những cánh buồm* và thực hiện những yêu cầu sau:

- a. Liệt kê các từ láy.
 - b. Chỉ ra tác dụng của việc sử dụng các từ láy đó.
-

Viết ngắn

Trong bài thơ *Những cánh buồm*, câu thơ “Cha mượn cho con buồm trắng nhé/ Để con đi...” thể hiện mong ước của người con. Em hãy tưởng tượng mình là người con trong bài thơ này, viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trong đó có sử dụng từ đa nghĩa để chia sẻ với mọi người về những “bến bờ” mà “cánh buồm trắng” của em sẽ đến.

ĐỌC MỞ RỘNG THEO THỂ LOẠI

CON LÀ...

Con là nỗi buồn của cha
Dù to bằng trời
Cũng sẽ được lấp đầy

Con là niềm vui của cha
Dù nhỏ bằng hạt vừng
Ăn mãi không bao giờ hết

Con là sợi dây hạnh phúc
Mảnh hơn sợi tóc
Buộc cuộc đời cha vào với mẹ.

(Y Phương, *Đàn then*, NXB Hội Nhà văn, 1996)

Hướng dẫn đọc

1. Chỉ ra những đặc điểm của thơ qua văn bản trên.
 2. Nêu ít nhất một nét độc đáo của bài thơ qua cách sử dụng từ ngữ, hình ảnh hoặc biện pháp tu từ.
 3. Nêu cảm nhận của em về tình cảm cha dành cho con được thể hiện trong văn bản.
-

VIẾT

VIẾT ĐOẠN VĂN GHI LẠI CẢM XÚC VỀ MỘT BÀI THƠ

Em đã có kĩ năng viết đoạn văn ghi lại cảm xúc về một bài thơ lục bát ở bài *Về đẹp quê hương* (Ngữ văn 6, tập một). Với bài học này, em sẽ tiếp tục sử dụng những kĩ năng đó để trình bày cảm xúc về một bài thơ và rèn luyện thêm cách liên kết giữa các câu để tăng tính mạch lạc cho đoạn văn.

Yêu cầu đối với đoạn văn ghi lại cảm xúc về một bài thơ:

- Đảm bảo yêu cầu về hình thức của đoạn văn.
- Trình bày cảm xúc về một bài thơ.
- Sử dụng ngôi thứ nhất để chia sẻ cảm xúc.
- Các câu trong đoạn văn cần được liên kết với nhau chặt chẽ để tạo sự mạch lạc cho đoạn văn.
- Cấu trúc gồm có ba phần:

Mở đoạn: giới thiệu nhan đề, tác giả và cảm xúc chung về bài thơ (câu chủ đề).

Thân đoạn: trình bày cảm xúc của người đọc về nội dung và nghệ thuật của bài thơ; làm rõ cảm xúc bằng những hình ảnh, từ ngữ được trích từ bài thơ.

Kết đoạn: khẳng định lại cảm xúc về bài thơ và ý nghĩa của nó đối với bản thân.

Hướng dẫn phân tích kiểu văn bản

Viết đoạn văn ghi lại cảm xúc về bài thơ *Những cánh buồm*

Những cánh buồm là một trong những tác phẩm nổi tiếng của Hoàng Trung Thông. Bài thơ viết về tình cha con thiêng liêng bằng giọng kể giản dị, chân thành, đã gợi lên trong tôi nhiều cảm xúc. Hình ảnh "cha dắt con đi" được lặp lại nhiều lần không chỉ thể hiện tình cảm đong đầy yêu thương, triu mến của cha dành cho con mà còn gợi được sự chở che, dẫn dắt của cha trên hành trình cùng con đi đến tương lai. Cha là cánh buồm đưa con đến những chân trời mới. Một nội dung khác của bài thơ cũng đem đến cho tôi nhiều cảm xúc, đó là hình ảnh đưa con và sự yêu thương, tin cậy của con đối với cha. Khi đọc những câu thơ này, tôi như thấy hình ảnh mình trong đó. Qua bài thơ, tôi cảm nhận được tình cha con thấm thiết. Tình cảm ấy khiến tôi nghĩ đến cha mình, người vẫn luôn yêu thương, chăm sóc tôi chu đáo. Tôi tự nhắc nhở mình cần yêu thương cha nhiều hơn nữa vì tôi vẫn đang may mắn được sống trong vòng tay cha.

Đọc đoạn văn trên và thực hiện những yêu cầu sau:

- Tìm những từ thể hiện cảm xúc của người viết về bài thơ.
- Tác giả đoạn văn đã sử dụng ngôi thứ mấy để chia sẻ cảm xúc?
- Những câu nào thuộc về phần thân đoạn?
- Thân đoạn trình bày nội dung gì?
- Câu nào là câu kết đoạn và thể hiện nội dung gì?
- Tìm những từ ngữ được dùng theo kiểu lặp lại hoặc thay thế những từ ngữ tương đương ở những câu trước đó. Nêu tác dụng của những từ ngữ đó.

Đề bài:

Đề bài: Viết đoạn văn (khoảng 200 chữ) ghi lại cảm xúc về một bài thơ.

Bảng kiểm đoạn văn ghi lại cảm xúc về một bài thơ

Các phần của đoạn văn	Nội dung kiểm tra	Đạt/ Chưa đạt
Mở đoạn	Mở đoạn bằng chữ viết hoa lùi vào đầu dòng.	
	Dùng ngôi thứ nhất để ghi lại cảm xúc về bài thơ.	
	Nêu nhan đề, tên tác giả và cảm xúc khái quát về bài thơ.	
Thân đoạn	Trình bày cảm xúc về bài thơ theo một trình tự hợp lí bằng một số câu.	
	Trích một số từ ngữ, hình ảnh gợi cảm xúc trong bài thơ.	
	Sử dụng một số từ ngữ để tạo sự liên kết chặt chẽ giữa các câu.	
Kết đoạn	Khẳng định lại cảm xúc và ý nghĩa của bài thơ với bản thân.	
	Kết đoạn bằng dấu câu dùng để ngắt đoạn.	

Sau khi viết xong, em hãy bổ sung những từ ngữ dùng để liên kết các câu trong đoạn văn (nếu còn thiếu).

NÓI VÀ NGHE

THAM GIA THẢO LUẬN NHÓM NHỎ VỀ MỘT VẤN ĐỀ CẦN CÓ GIẢI PHÁP THỐNG NHẤT

Em đã học về cách tham gia thảo luận nhóm nhỏ về một vấn đề cần có giải pháp thống nhất ở bài 1 *Lắng nghe lịch sử nước mình* (Ngữ văn 6, tập một). Bài học này giúp em ôn lại và củng cố kỹ năng thảo luận nhóm.

Chủ đề thảo luận: Làm thế nào để mọi người trong gia đình hiểu và yêu thương nhau?

Bước 1: Chuẩn bị

Sau khi thành lập nhóm và phân công công việc, mỗi thành viên cần chuẩn bị nội dung thảo luận theo phân công của nhóm trưởng. Các em có thể sử dụng bảng sau, kẻ bảng vào vở để chuẩn bị ý kiến của mình:

Ý kiến của tôi	Lí do

Để đảm bảo buổi thảo luận diễn ra thành công, nhóm cần thống nhất:

- Thời gian thảo luận của nhóm.
- Dự kiến thời gian cho mỗi thành viên trình bày ý kiến.
- Mục đích của buổi thảo luận.

Ngoài các dẫn chứng từ thực tế cuộc sống và trải nghiệm của cá nhân, các em có thể tham khảo từ các bài thơ, truyện đã học để có thêm lí lẽ và dẫn chứng cho ý kiến của mình.

Bước 2: Thảo luận

Nhóm trưởng điều khiển buổi thảo luận sao cho từng thành viên đều có cơ hội phát biểu. Thư kí ghi chép nội dung cuộc thảo luận. Các thành viên lắng nghe, ghi chép ý kiến của bạn và dự kiến các phản hồi của mình theo gợi ý sau:

Ý kiến của bạn	Những điều tôi muốn trao đổi với bạn	Những điều bạn trao đổi lại với tôi
Ghi chép ngắn gọn các ý kiến, lí lẽ, bằng chứng mà bạn đưa ra.	Ghi ngắn gọn những ý định trao đổi lại với bạn bằng cách tự hỏi: Điều gì tôi muốn bạn làm rõ hơn? Điều gì tôi không đồng ý với bạn?	Ghi chép ngắn gọn các lí lẽ, bằng chứng mà bạn phản hồi ý kiến của mình.

Cuối buổi thảo luận, thư kí đọc tóm tắt ngắn gọn những ý kiến đã được trình bày trong buổi thảo luận để nhóm quyết định giải pháp tối ưu.

ÔN TẬP

1. Đọc lại ba văn bản *Những cánh bướm*, *Mây và sóng*, *Con là...* và điền thông tin vào bảng sau (kẽ vào vở):

Văn bản	Nội dung chính	Nhận xét về cách thể hiện tình cảm gia đình qua ba văn bản
<i>Những cánh bướm</i>		
<i>Mây và sóng</i>		
<i>Con là...</i>		

2. Khi đọc một bài thơ chúng ta cần chú ý đến những yếu tố nào về hình thức và nội dung?
3. Các văn bản trong bài học này gợi cho em những suy nghĩ gì về tình cảm gia đình?
4. Vẽ vào vở sơ đồ sau và điền những yêu cầu của kiểu đoạn văn ghi lại cảm xúc về một bài thơ.

Yêu cầu của đoạn văn ghi lại cảm xúc về một bài thơ

5. Qua bài học này, em rút ra kinh nghiệm gì về cách tham gia thảo luận trong nhóm?
6. Gia đình có ý nghĩa như thế nào đối với mỗi chúng ta?

